Zadańnie 1-aje.

Huki j litary.

§ 1. U kažnym słovie jość huki, prykładam, u słovie „ruka“ čatyry huki — r-u-k-a. Dziela abaznačańnia hukaū na piśmie prydumany apryčonyja znački, zvanyja litarami. Usie litary, užyvanyja ū jakoj movie, składajuć alfabet albo abecadu taje movy. U movie biełaruskaj (kryvickaj) jo dźvie abecady: svaja kryvickaja, zvanaja jašče kirylicaju, i abecada łaciničnaja. Łaciničnaja abecada ūziata z movy łacinskaje i prytarnavana da hukaū movy kryvickaje, dziela taho jana zaviecca kryvickaj łacinicaju.

§ 2. Kryvickaja łacinica.

Litary drukav.		litary pisomyja		litary drukav.		litary pisomyja		litary drukav.		litary pisomyja	
vialik.	małyja	vialik.	małyja	vialik.	małyja	vialik.	małyja	vialik.	małyja	vialik.	małyja
A	a	*A*	*a*	J	j	*J*	*j*	Ś	ś	*Ś*	*ś*
B	b	*B*	*b*		y		*y*	Š	š	*Š*	*š*
C	c	*C*	*c*	K	k	*K*	*k*	T	t	*T*	*t*
C	ć	*Ć*	*ć*	L	l	*L*	*l*	U	u	*U*	*u*
Č	č	*Č*	*č*	Ł	ł	*Ł*	*ł*	Ŭ	u	*Ŭ*	*u*
D	d	*D*	*d*	M	m	*M*	*m*	V	v	*V*	*v*
E	e	*E*	*e*	N	n	*N*	*n*	Z	z	*Z*	*z*
F	f	*F*	*f*		ń		*ń*	Dz	dz	*Dz*	*dz*
G	g	*G*	*g*	O	o	*O*	*o*	Ź	ź	*Ź*	*ź*
H	h	*H*	*h*	P	p	*P*	*p*	Dź	dź	*Dź*	*dź*
Ch	ch	*Ch*	*ch*	R	r	*R*	*r*	Ž	ž	*Ž*	*ž*
I	i	*I*	*i*	S	s	*S*	*s*	Dž	dž	*Dž*	*dž*

č vymaŭlajecca jak polskaja **cz**, š — jak polskaja **sz**, **ž** — jak polskaja **ż**, **dž** — jak polskaja **dż**.

Huk **ŭ** majem u takich słovach, jak **roŭ**, **kroŭ**, **doŭh**, **poŭny**.

a) Pierapišy nižej nadrukavanyja kazańni i padčyrkni ŭ jich litaru č.

Čamu-ž nam nia pieč, čamu-ž nia hudzieć? Padali na stoł jaječniu. Smačnaja piačonka z časnakom. Apranali śviatočnuju vopratku. Čapiałoj vyjmajuć skvaradu. Ručnikom vycirajucca. Vučycielka vučyć čytać i ličyć. U jaho čystaja saročka. Kraski ćvituć čyrvonym ćvietam. Istravy smačny ź piečy. Viera nasić da stołu pačała.

Prydumaj i napišy kolki kazańnieŭ abo 5 asobnych słovaŭ, u katorych jość huk **č**.

b) Pierapišy j padčyrkni litaru **š**.

Šaviec šyłam šyje vobuj. Vo, niešta razam zašumieli i, jak-by ptuški, pralacieli čatyry dobrych małajcy. Na rynku kirmaš. U jaho šeraja šapka. Kryvičy, šanujcie adny adnych! Liście ŭ lesie šapacieła. Pišecie choraša ŭ ššytkoch! Rybak na łavie čynić sieci i vości sadzić na šasty. Pastuch placie koš.

Prydumaj i napišy kolki kazańnieŭ abo 5 asobnych słovaŭ z hukam š.

c) Pierapišy j padčyrkni litary **dž**.

Radžu vam vučycca. Hladžu, ci ŭsio ŭładžana. U harodčyku pasadžany kraski. Nie pieraškadžajcie ludziom u rabocie. Ja nie zabłudžu ŭ lesie. Sad abharodžany tynam. Najmitka na hod zhodžana. Pamidory rassadžany na hrady.

Vyjaždžaje syn Daniła dy na Ruś na vajnu. Koń uježdžany. Braždžołka braždžyć. U kramie pradavali droždžy. Sioleta leta daždžlivaja. Daždžavaja vada miakkaja. Idzi, idzi, doždžu, jak navaru broždžu.

Prydumaj i napišy kolki kazańnieŭ abo 5 słovaŭ z hukam dž.

d) Pierapišy j padčyrkni litaru ŭ.

Poŭna bočačka vinca. Uvieś les roŭny, adzin suk doŭhi. Daŭžbit pavinien addać doŭh. Čałaviek jon byŭ rachmany. Harełki ŭ hubu jon nia braŭ. Zatoje ŭ łascy byŭ u pana. Jaho pan duža šanavaŭ.

Liacieŭ ci doŭha ja, ci mała, taho nijak nie ŭciemlu, ale ŭžo ładnie raśśvitała, jak ja zvaliŭsia na ziamlu.

(z poemy „Taras na Parnasie“).

Prydumaj sam kolki kazańnieŭ abo 5 asobnych słovaŭ z hukam **ŭ**.

Zadańnie 2-iaje.

Huki j składy

§ 3. Słovy dzielacca na składy. Hetak, u słovie „vada“ dva składy — va-da, u słovie „hałava“ try składy — ha-ła-va, u słovie „vieraciano“ čatyry składy — vie-ra-cia-no. Jościeka i słovy z adnym składam, prykładam — stoł, dom. Skład vymaŭlajem adnym dycham. Słova, majučaje adzin skład, zaviecca adnaskładnym, dva składy — dvuskładnym, try składy — tryskładnym, čatyry składy — čatyraskładnym i šmat (mnoha) składaŭ — šmatskładnym abo mnohaskładnym.

§ 4. Składy, a značycca j słovy, možam padzialić na huki. Hetak, u słovie „naha“ čatyry huki (**n-a-h-a**), u słovie „r-o-t“ — 3 huki, **n-a!** — maje 2 huki, **a** — 1 huk.

Samahuki. Adnyja huki možam lohka ciahnuć, piajać, heta buduć: **a, e, o, u, y, i, m**. Takovyja huki zavucca samahukami.

Paŭsamahuki. Huki **ŭ** (**roŭ**) i **j** (**łoj**) zavucca paŭsamahukami.

Zyki. Usie astałyja huki, prykładam **b, s, dz**, i šmat jinšych zavucca zykami. Jich biez samahukaŭ piajać nielha.

U składzie byvaje adzin samahuk i adzin ci balej zykaŭ. U niekatorych składoch pobač iz samahukami, a naparu z adnym i balej zykami, byvaje paŭsamahuk (**oj, roj, doŭh**). Kolki ŭ słovie samahukaŭ, tolki ŭ jim i składoŭ.

Pierapišy hetuju pieśniu, padzialiŭšy ŭ joj słovy na składy, hetak: **Ku-ka-va-ła** i h. d.:

Kukavała ziaziula ŭ sadočku,
Oj rana — ranieńka ŭ sadočku,
Prykłaŭšy hałoŭku k listočku:
— „Chto-ž maje jaječki pabiareć?!“
Płakała dzievańka ŭ śviatlicy,
Pryłažyŭšy hałoŭku k ścianicy:
— „Chto-ž maju kosańku rasplacieć,
Chto-ž maje uploty pabiareć?!“

(Ź vias. pieśni).

Pieranos słova.

§ 5. Kali celaje słova nie źmiaščajecca ū vadnym radku, dyk čašć jaho pieranosiać u novy radok. Pieranosiačy staviač hetki značok -. Piaranosiać tolki celyja składy, značycca, nia možna čašć hukaū składu pakinuć, a druhuju čašć składu pieranieści.

Kali miž samahukaū jo adzin zyk, dyk jaho pieranosiać u novy radok, prykładam **ka-za.** Kali jo miž samahukaū dva zyki pobač, dyk adzin pakidajuć, a druhi pieranosiać, prykładam **koz-ka.** Kali miž samahukaū jo adzin paūsamahuk (ū, j), a druhi zyk, dyk paūsamahuk pakidajuć, a zyk pieranosiać. Prykłady: **łaū-ka, maj-ho, šyj-ka.**

a) Pierapišy, raźbiūšy na składy, jak da pieranosu.

Na adnym dubie ziaziula,
Na druhim dubie druhaja.
Była ū susieda dačuška,
A u druhoha — druhaja.
Adna była uchvalona,
Druhaja była zhaniona.
Da zhanionaj svatoūje,
Da chvalonaj nikoha.
Stała ūchvalona płakaci,
Na svaje dary hledziačy:
— Oj dary, dary, dareńki,
Abrusy maje bialeńki,
Dzie ja vas padzienu?

b) Pierapišy j padčyrkni samahuki adnej ryskaju, a paūsamahuki dźviuma ryskami, hetak: traūka.

KATOK IŹ PIATUŠKOM I LISKA.

Žyū katok iź piatuškom. Pajšoū katok na ūłovy, a piatuška zastaviū pilnavać domu. Piatušok staū pieć. Lisička pryjšła chuście myć pad akno. Jana skazała: — „Choraša piaješ, ale ja hłuška na leva vuška, prylaci bližej". — Piatušok prylacieū. Dyk liska schapiła jaho i pabiehła. A piatušok pieū: — „Katok-bratok, mianie liska jmčyć, pa chmyźničku, pa biareźničku, pa vysokich horach, pa lisich norach".

c) Pierapišy j padčyrkni zyki ryskaju.

DZIEDKA Z BABKAJ I VOŪK.

Žyū dziedka. Było ū jaho 5 aviečačak, šosty byčečak, kurka rabuška i sučka źviaružka. Pryjšoū da jich voūk pad akno i choraša pieū:

— Piać, piać aviečačak i šosty byčečak, kurka rabuška i sučka źviaružka.

— Choraša piaje — dziedka skazaū — daj jamu adnu aviečačku. Voūk zanios jaje na łom i kinuū

§ 6. Zyki byvajuć ćviardyja j miakkija. Prykładam, u słovie **voś** zyk **v** ćviardy, **a ś** miakki; u słovie **dzień** abodva zyki **dz** i **ń** miakkija. Časta toj samy zyk, zaležna ad miesca ū słovie, byvaje raz ćviardy, a druhi raz miakki. Prykłady: **łaza, (z** ćviardy), **u łazie (z — miakki).**

a) Pierapišy j padčyrkni miakkija zyki.

Lacieła kuna z boru ū dubrovu
K sakału na razmovu.
— Mnie ū bary dobra, mnie ū bary dobra,
U dubroūcy lapiej budzie:
U bary šyški — pakalu nožki,
U dubroūcy miakčej budzie.
— Addaj mianie, mamačka, za mileńkaha;
Mnie ū mamki dobra, mnie ū mamki dobra,
U miłaha lapiej budzie:
U mamki klučy pad pajasočkam,
U miłaha na praboji *).

Zadańnie 3-iaje.

§ 7. Kiryličnaja abecada.

Łaciničnyja litary.			Kiryličnyja litary.		
drukav.	pisomyja	Prykłady	drukav.	pisomyja	Prykłady
a	*a*		а	*а*	
o	*o*		о	*о*	
b	*b*	baba, bob	б	*б*	баба, боб
d	*d*	do!	д	*д*	до!

*) Usie, dahetul pryviedzienyja, pačatki kazkaū i pieśni uziaty z knižki Biełaruskija (Kryvickija) narodnyja pieśni i kazki", kn. II, Vilnia, 1939.

	Łacinična litary.			Kiryličnyja litary.		
	drukav.	pisomyja	Prykłady	drukav.	pisomyja	Prykłady
	a	*a*	baba	а	*а*	баба
(Suhuk*)	ia	*ia*	biada (Suhuk	я	*я*	бяда
	ja	*ja*	jada	я	*я*	яда
	k	*k*		к	*k*	
	v	*v*	voka	в	*в*	вока
	c	*c*	caca, bac	ц	*ц*	цаца, бац.
	ć	*ć*	baćka	ць	*ць*	бацька
	č	*č*	čad	ч	*ч*	чад
	e	*e*	ced	э	*э*	цэд
(Suhuk*)	ie	*ie*	cieč (Suhuk*)	е	*е*	цеч
	je	*je*	jedki	е	*е*	едкі
	h	*h*	had, hod	г	*г*	гад, год
	ch	*ch*	chata	х	*х*	хата
	i	*i*	bić	і	*і*	біць
	j	*j*	boj	й	*й*	бой
	l	*l*	bol, bolka	ль	*ль*	боль, болька
	ł	*ł*	łoh, koł	л	*л*	лог, кол
	m	*m*	moch, dom	м	*м*	мох, дом
	n	*n*	naha	н	*н*	нага
	ń	*ń*	koń	нь	*нь*	конь
	o	*o*		о	*о*	
(Suhuk*)	io	*io*	miod (Suhuk*)	ё	*е*	мёд
	p	*p*	pałok	п	*п*	палок
	r	*r*	rak, dar	р	*р*	рак, дар
	s	*s*	sok, nos	с	*с*	сок, нос
	ś	*ś*	Kośka, kaśba	сь	*сь*	Коська, касьба
	š	*š*	šal, koš	ш	*ш*	шаль, кош
	t	*t*	chata, kot	т	*т*	хата, кот
	u	*u*	dub	у	*у*	дуб
	iu	*iu*	ciućka (Suhuk*)	ю	*ю*	цюцька
	ju	*ju*	juška	ю	*ю*	юшка
	ŭ	*ŭ*	staŭ, doŭh	ў	*у*	стаў, доўг
	y	*y*	syn	ы	*ы*	сын
	z	*z*	zara, voz	з	*з*	зара, воз
	ź	*ź*	maź	зь	*зь*	мазь
	ž	*ž*	žorny, nož	ж	*ж*	жорны, нож
	dz	*dz*	dzyn!	дз	*дз*	дзын!

Łacinična litary.			Kiryličnya litary.		
drukav.	pisomyja	Prykłady	drukav.	pisomyja	Prykłady
dź	*dź*	redź, redźkā	дзь	*дзь*	рэдзь, рэдзька
dž	*dž*	chadžu	дж	*дж*	хаджу
f	*f*	fizyka	ф	*ф*	фізыка
g	*g*	gieografja	г	*г*	географ'я

§ 8. Kali zyk miakki stajić na kancy słova abo pierad jinšym zykam, dyk miakčynia zyku ŭ łacinicy abaznačana ryskaju, značycca zamiest **c** pišacca **ć** (**cacka - baćka, pac - piać**), zamiast **n** pišacca **ń** (**son — koń**), zamiest **s** — **ś** (**koska —kośka**), zamiest **z** pišacca **ź** (**urez — reź**), zamiest **dz** — **dź** (**dzylin — viedźma**).

U kirylicy miakčyniu zykaŭ na kancy słova i pierad zykami pakazujem pišučy pa miakkich zykach hetaki znak **ь** miakčyni. Prykłady: пац — пяць, кон — конь.

a) Pierapišy, staviačy kažnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju, i padčyrkni miakkija zyki.

Sabaka hryz kość.	Majstra pradaŭ voś.	Kośka, kośka! —
Сабака грыз косьць.	Майстра прадаў вось.	Коська, коська! —
Kryčeŭ Ivańka.	Koń parvaŭ supoń.	Karuś vučycca.
Крычэў Іванька.	Конь парваў супонь.	Карусь вучыцца.
Voś my j doma!	Prońka j Chodźka pišuć.	
Вось мы й дома!	Пронька й Ходзька пішуць.	

b) Pierapišy łacinicaju i adnačasna toje samaje napišy kirylicaju, staviačy kažnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Redźka. Ivańka zarvaŭ arech. Dreń heny koń. Baćka daŭ abaranku. Adam pradaŭ maź. Haspadyńka varyć istravu. Słoń duży. Pastuch vyrvaŭ kareń. Ach ty, zabudźka! Pryjšoŭ da nas Budźka. U Hapońki dva braty. Maryśka z Hanuśkaj doma.

Zadańnie 4-aje.

§ 9. Chočučy pakazać, što zyk miakki, prośle jaho stavim u łacinicy **j** kirylicy **i** (a nie **y**, **ы**).

a) Pierapišy łacinicaju i napišy toje samaje kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Ručnik visić na kručku. Tryśnik vysoki vyras. **Hena naš zarašnik.** Raźnik zarezaū barana. Huś borzda płyła. **Voźnik** vaziū muku. Žmitra chitrejšy za Śpirydu. Aniśka złaviū śnihira. **Zvon** choraša źvinić. Mama sińkaj sinić.

§ **10**. Kali miakki zyk stajić pierad samahukam **a, e, o, u, dyk**, kab pakazać miakčyniu zyku, pa jim u łacinicy **staviać i (ziać, miedź, miod, ciupa, ciućka)**, a ū kirylicy tady zamiest a **pišuć я, za**miest э — е, zamiest **о** — ё, zamiest **у** — **ю**.

a) Pierapišy abiedźvima abecadami, staviačy kažnaje **słova kirylicaju** pad tym-**ža** słovam, napisanym łacinicaju.

U mianie była dziadzina. Za hrošy ūsiudy **charošy.**
У мяне была дзядзіна. За грошы ўсюды **харошы.**
U piatnicu zachodzić da mianie Panasiuk. Dziamid byū **śviedkaj na**
У пятніцу заходзіць да мяне Панасюк. **Дзямід быў сьведкай на**
sudzie. Haspadar pajšoū viačerać. **Karovy chodziać pa**
судзе. Гаспадар пайшоў вячэраць. **Каровы ходзяць па**
kaniušynie. Miesiac schavaūsia za chmarku. **Siahodnia**
канюшыне. Месяц схаваўся за хмарку. **Сягодня**
soniečny dzień. Vienikam miatuć chatu.
сонечны дзень. Венікам мятуць хату.

b) Pierapišy **i** pad kažnym słovam, napisanym łacinicaju, napišy toje samaje kirylicaju.

Daj kaniu siena. Viedźmaū niama na śviecie. Biaz dudy **chodziać** nohi nia tudy. Na pasieccy avios rodzić. Dziaža **nakryta vie**kam. Chodzić baj pa ścianie. Vierasień — vosieński miesiac. **Chviadosia** siastra Piatrusiova. Ni ściaty, ni paviešany. Toj sonia, **chto** doūha śpić. Nia vier kaniu ū darozie. Śniežań — **zimovy miesiac.** Za **utory** padniaū bočku (B). Nie pahasnuć zorki ū niebie (J. K.).

Zadańnie 5-aje.

§ **11**. Skład **ja** ū kirylicy abaznačajem adnej litaraju **я (jama** — **яма, jada** — яда), Skład **je** ū kirylicy abaznačajem adnej litaraju **е (jem** — ем). Skład **jo** ū kirylicy abaznačajem adnej litaraju **ё (jość** — ёсьць, **jorzacca** — ёрзацца). Skład **ju** ū kirylicy **abaznača**jem adnej litaraju ю (**Jurka** — Юрка, **juška** — юшка).

a) Pierapišy, staviačy kažnaje słova kirylicaju pad **takim-ža** słovam, napisanym łacinicaju.

1.

Januk kormić jahniatki. Ž jačmieniu robiać pryvarak. Nie
Янук корміць ягняткі. Зь ячменю робяць прыварак. Не
pa Jurku šapka. Janka j Jazep dobryja dziaciuki. Jadźviha
па Юрку шапка. Янка й Язэп добрыя дзяцюкі. Ядзьвіга
pradzie. Rańniaja ptuška zubki ciarebić, a poźniaja vočki tre.
прадзе. Раньняя птушка зубкі цярэбіць, а позьняя вочкі трэ.
Što duša maje, tym i pryjmaje. Nia ūsie jahady jadomyja.
Што душа мае, тым і прыймае. Ня ўсе ягады ядомыя.
Soja sytnaja jemina.
Соя сытная еміна.

2.

Kali maješ harud žyta — budujsia. Baba Jeūka, dzied Tamaš
Калі маеш гаруд жыта — будуйся. Баба Еўка, дзед Тамаш
pajechali na kirmaš. Byū źjezd. Chto nia jeū rakoū — takoū.
паехалі на кірмаш. Быў зьезд. Хто ня еў ракоў — такоў.
Smačnaja jaječnia iz skvarkami. Nia jorzajsia pa došcy. Ma-
Смачная яечня із скваркамі. Ня ёрзайся па дошцы. Ма-
jovyja žuki škodnyja. Charošy javar raście ū Jakima.
ёвыя жукі шкодныя. Харошы явар расьце ў Якіма.

b) Pierapišy i pad kažnym słovam, napisanym łacinicaju, napišy toje samaje kirylicaju.

1.

Nichto nia viedaje, jak chto abiedaje. Jakaja ptuška, takija piešni. Uviasnu karovy jaduć jahadnik. Voj, skruču ja dudku, takoje zahraju, što ūsim budzie čutna ad kraju da kraju (B). Tvajo piva mnie nia dziva. Jo husi svojskija i jościeka dzikija. Voj, ci dniuju ci načuju ja ūsio tam, voj tam. (Kar.). Jak u trascy jon zavyū. Hušču źjeū, a žyžku na kahał. Jon z hora pipku zakuryū.

2.

Stajaū ja doūha. Usie iz saboj ciahajuć knižki. Tarasu licha što zdajecca, nu, jak-by ū randzie jon siadzić, — chto pipku kuryć, chto śmiajecca. To ū dudku jon zahrajeć, to śmiešny piešni zapiaječ, to adnym vokam zamirhajeć, jak byccam jon kaho zavieć. Ja zahraju ū dudu. Piatuch rana piaje. Usich Boh paraūnuje.

Łaciničnamu **ji** adpaviadaje kiryličnaje **i** (pajić — паіць).

a) Pierapišy łacinicaju j kirylicaju.

U svajim kraju, jak u raju. Jich tut nia było Ja bačyū
У сваім краю, як у раю. Іх тут ня было. Я бачыў
tvajich baćkoū. U majim pakojiku dobry paradak. Pastyr pajiū
тваіх бацькоў. У маім пакоіку добры парадак. Пастыр паіў
statak. Dziaūčyna dajiła karovu. Rajina rajiła kupić kabana.
статак. Дзяўчына даіла карову. Раіна раіла купіць кабана.
Rana zahajiłasia. Daj mnie jinšy ššytok. Jikru jaduć. Ja
Рана загаілася. Дай мне іншы шшыток. Ікру ядуць. Я
čuū jihru jahonuju. Moładzież skakała na jihryšču. Jimiony
чуў ігру ягоную. Моладзеж скакала на ігрышчу. Імёны
byvajuć roznyja.
бываюць розныя.

b) Pierapišy i adnačasna napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kažnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Ci padajiła ty karovy? Jšoū baj pa ścianie, u čyrvonym županie, ci bajić, ci nie? Pašni (nivy) nia treba trajić. Harod treba pahnojić. U jich buduć zaručyny. Napaji kania. Voūk sabaki nie bajicca. Svoj iz svajim bisia, vadźsia, a čužy nie miašajsia.

Zadańnie 6-aje.

§ 12. Łaciničnamu **ł** adpaviadaje kiryličnaje **л** (**ława** — лава, **stoł** — стол). Łaciničnamu **l** na kancy słova i pierad zykami adpaviadaje kiryličnaje **ль** (**stol** — столь, **kolka** — колька).

a) Pierapišy łacinicaju j kirylicaju.

Mol psuje adziežu. A tut ciomna, choć kol vočka. (B). Z mor-
Моль псуе адзежу. А тут цёмна, хоць коль вочка (Б). З мор-
skaj vady dastajuć sol. Chviedźka smažyć bulbu. Dastań vuhal
скай вады дастаюць соль. Хведзька смажыць бульбу. Дастань ву-
iź piečy. U mycielniku myjucca. Uviersie stol, a dałavach
галь із печы. У мяцельніку мыюцца. Уверсе столь, а далавах
(unizie) staić stoł. Volka j Anielka ū harodzie. Žal mnie na-
(унізе) стаіць стол. Волька й Анелька ў гародзе. Жаль мне на-

dzimańki! Daj mnie dulku. Polka — nia polski skok. Charošy,
дзіманькі! Дай мне дульку. Полька—ня польскі скок. Харошы,
pryhožy Vasilka.
прыгожы Васілька.

b) Pierapišy i adnačasna napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kažnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

1.

U nas adnasiel. Heta jichniaja dziel. Karol — takoje jimia. Kaval kuje ū kuźni. Volka choraša rysuje. Hanulka j Marylka ūmiejuć čytać. Vajciul hraje na jskrypcy. Čmiel źbiraje miod. Parkal tannaja tkanina. Kuželnaje pałatno mocnaje. Vincul kupajecca ū stavie. Kolki vas tutka? Zapłacicie tolki, kolki zhadzilisia. Roūna kul ciahniecca našaja sienažać? Małaćbit stros kul sałomy. Haspadar na pirahi kupiū kul muki.

2.

Var bulkaje ū haršku. Malvina dobraja žniaja. Varka vytkała pojas u hrabielki. Vučyciel vučyć. Vudal vudzić rybu. Čakaj — baran, pakul trava budzie. Na voziery kaūziel. Hrabielnicy hrabuć vyku. Tatulka viančaū u carkvie. Maskal nikomu nie spahadaje. U Viački bolka na rucce. Matulka zvaryła kisiel.

Zadańnie 7-aje.

§ 13. Łaciničnamu **l** pierad **i** adpaviaadaje kiryličnaje **л** (**lipa** — ліпа).

a) Pierapišy łacinicaju i napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kažnaje słova kirylicaju, pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Raźbivańniki raźbivali siena. Lis chitraje źviaro. U kaliny čyrvonyja jahady. Na palicy dźvie sinicy. Vialikdzień — vialikaje śviata. Na vulicy dudy hrajuć. Heta budzie na śviatyja nikoli. Listapad — vosienski miesiac. Zvaliłasia kałodačka ź piečy. Našaja cialica — piarezimka. Amili prysłaū syn list. Heta tabie nie pieraliūki. Na vulicy miacielica miacie. Kraju moj rodny, kolki ty znosiš niadoli! (B). Za try mili bubny bili.

§ 14. I pierad a, e, o, u ŭ kirylicy abaznačajecca takim sposobam, što zamiest **a** pišacca я **(ziamla — зямля)**, zamiest э — e **(les —** лес), zamiest **o** pišacca ё **(lod** — лёд), zamiest u — ю **(ludzi** — людзі).

a) **Pierapišy łacinicaju j kirylicaju.**

Lavon pryvioz kalaśnik siena. U łahčynie na laščynie rastuć
Лявон прывёз калясьнік сена. У лагчыне на ляшчыне растуць
harechi. Taras byŭ palasoŭščykam. Lubiła tož Tarasa j pania.
гарэхі. Тарас быў палясоўшчыкам. Любіла тож Тараса й паня.
Źviary viaducca ŭ lesie. Luty — druhi miesiac u hodzie. Cybulu
Зьвяры вядуцца ў лесе. Люты — другі месяц у годзе. Цыбулю
zdarova ješci. Hanula j Hapula — siostry Lavonkavy. Sioleta leta
здарова есьці. Гануля й Гапуля — сёстры Лявонкавы. Сёлета лета
ciopłaje. U syboty najbolej raboty. Uletku lublu ciabie, dzietku,
цёплае. У сыботы найболей работы. Улетку люблю цябе, дзетку,
a zimoj źjem chleb ź śviniioj (ź miasam).
а зімой зьем хлеб зь сьвіньнёй (зь мясам).

b) Pierapišy łacinicaju i adnačasna napišy toje samaje kirylicaju, staviačy kažnaje słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

1.

Koń biažyć, ziamla dražyć! U naža vojstraje lazo. Pryjemnaje kiśla ŭ hetaj saładusie. Oj, dola — to niadola, pajšła zamuž za staroha, zachacieła pahulaci. Jak žydy ŭ škole hałasujuć! Chto mianiaje, u taho chamut hulaje. Prośle raboty dobra j pahulanka. Dziaciej u škole puścili na pahulanku. Na ladach rodzie prosa. Leple j Nieviel pavietavyja miesty kryvickija. Miestačka Łukomla ŭ Sianskim paviecie. Palaja pole hrady.

2.

Miački mnuć lon. U roŭnym polu stajaŭ javar zialony. Kaśniki ŭplecieny ŭ kasie. Mahileŭ stajić la Dniapra, a Homiel la Soža. Siłom silajuć ptuški. Jo ludzi dolnyja i jo biazdolnyja. Toj dolny, u kaho dola dobraja. Jon tam la łaźni blizka žyŭ. Letaś było daždžlivaje leta. Cyhan, jak haleje, dyk śmialeje. Zialeza kujecca. U niaŭmieki ruki kaleki. Na Kupalle, na śviatoje, irvi, maci, ziella toje, što ŭ nas pararać zaviecca. (J. K.)

Zadańnie 8-aje.

§ 15. Kali, pišučy kirylicaju, patrabujem pastavić ćviardy **suhuk pierad** składam iź **j**, značycca pierad składami **ja, je, jo, ju, ji (u kirylicy** budzie pisacca я, е, ё, ю, і), dyk, kab adroźnić ad składoŭ **ź miakkimi zykami**, prośle ćviardoha zyku staviać **uviersie het'ki značok ' :** abjadać — аб'ядаць, abjedki — аб'едкі.

a) Pierapišy abiedźvima abecadami, staviačy kažnaje słova **kirylicaju** pad takim-ža słovam łacinicaju.

Abjedkaŭ nam nia treba. Chto padjeŭ rakoŭ — takoŭ. Abje-
Аб'едкаў нам ня трэба. Хто пад'еў ракоў — такоў. Аб'-
dziem henuju haru. Adjedziemsia krychu. Viarba bje. Dzie pjuć,
едзем гэнную гару. Ад'едземся крыху. Вярба б'е. Дзе п'юць,
tam i lluć. Na hetaj sienažaci šmat kupja. U lesie viadziecca
там і льлюць. На гэтай сенажаці шмат куп'я. У лесе вядзецца
źviarjo. Ź pierja robiać paduški. Doždž liŭ curjom. Zrebje
зьвяр'ё. Зь пер'я робяць падушкі. Дождж ліў цур'ём. Зрэб'е
hodzicca na miachi. Viatrak stajić na ŭzhorju.
годзіцца на мяхі. Вятрак стаіць на ўзгор'ю.

b) Pierapišy i razam napišy toje samaje kirylicaju, staviačy **kažnaje** słova kirylicaju pad tym-ža słovam, napisanym łacinicaju.

Pjanicy — takija jahady. Škodna pjančycca. Ubju hvozď u ścianu. Słuchać musiać šaŭca kapyły i skurjo. U Mikity vialikaja siamja. Nia dobra być pjanicaju. Na dryvotniku lažyć dubjo. U siamji ŭsio zhodzicca. Vierabji źvili hniazdo. Niama našaha vierabja. Ad durnapjanu pjaniejuć. Kali nia pjuć, to j nia dziakuj.

§. 16. Просьле ў ніякага значка ня ставяць **(вудаў ё).**

Перапішы й падчыркні ў перад **я, ё, е, ю, і.**

Пастух выразаў пугаўё. У салаўя харошы голас. **У гэтым балоце** шмат гадаўя. Хоць ня ўежна, але ўлежна. Віхор паламаў **дзярэўе.** Снапоўе ляжала на іржышчу. Шчаўе кіслае. **Праваслаўе** — хрысьцянская вера. Багуш уе пугу. Дзядуля ўе вяроўку. **Сьвіньня** ўелася. Палясоўшчык уехаў у лес. Крыкнець на цябе **паноўе,** што ты шкоднік і місьцюк, страціш голас і здароўе і дуду **упусьціш** з рук.

КРЫВІЦКАЯ АБЭЦАДА ПА ПАРАДКУ.

Літары:

Пісомыя		Друкаваныя		Пісомыя		Друкаваныя	
вялікія	малыя	вялікія	малыя	вялікія	малыя	вялікія	малыя
А	*а*	А	а	*Л*	*л*	Л	л
Я	*я*	Я	я	*М*	*м*	М	м
Б	*б*	Б	б	*Н*	*н*	Н	н
В	*в*	В	в	*О*	*о*	О	о
S	*s*	S	s	*Ё*	*ё*	Ё	ё
Г	*г*	Г	г	*П*	*п*	П	п
Х	*х*	Х	х	*Р*	*р*	Р	р
Д	*д*	Д	д	*С*	*с*	С	с
Э	*э*	Э	э	*Ш*	*ш*	Ш	ш
Е	*е*	Е	е	*Т*	*т*	Т	т
З	*з*	З	з	*У*	*у*	Ў	у
Дз	*дз*	Дз	дз	*Ў*	*ў*	У	ў
Ж	*ж*	Ж	ж	*Ю*	*ю*	Ю	ю
Дж	*дж*	Дж	дж	*Ф*	*ф*	Ф	ф
І	*і*	І	і	*Ц*	*ц*	Ц	ц
Й	*й*	Й	й	*Ч*	*ч*	Ч	ч
Ы	*ы*	Ы	ы		*ь*		ь
К	*k*	К	к				